

vsako veljavo, odmakniti pravne zakone in se veseliti vsestranske neodvisnosti. Ta neodvisnost je prav tako prazna misel, kakor da je človek sam iz sebe in ne iz Boga.

In naj tu povem svoje prepričanje, katero sem si pridobil iz čitanja slobodomiselnih pisateljev. Večinoma sem našel, da se pritožujejo zaradi kratenja slobode samo slabi in srednji talenti. Ker jim njihova sposobnost ne podaja dovolj umetniškega gradiva, ki bi zaradi svoje vrline mikala, ker ne morejo delovati izvirno in s prirodno silo, hlastajo po takih predmetih, ki dražijo počutnost, ki zanimajo zaradi posebne drznosti, zaradi nenavadne oblike, zaradi osebnih napadov, zaradi razkrivanja osebnih ali skritih razmer. Slobodomisleci si hočejo razširiti svoj delokrog na slabo, nenravno stran, ker jim do-

mišljija v pravnih predmetih ne kaže dovolj stvarine za delo. Zato mi je javkanje o premajhni slobodi vselej znamenje premajhne pesniške zmožnosti. Le tisti oštir toči birso ali drugo škodljivo brozgo, ki nima zdrave pijače. Kdaj so se pritoževali Dante, Shakespeare, Schiller o premajhni slobodi? Genij ima vedno dovolj slobode, ker ima dovolj predmetov; dovolj predmetov pa ima, ker ima dovolj moči za delo.

Kar se nas tiče, nikdar ne čutimo, da bi imeli premalo slobode. Kadar vemo za resnico in pravico, tedaj imamo popolno slobodo, da jo povemo, bodisi komu ljubo ali ne. Za lažnive, slabe, pohujšljive stvari si pa ne želimo slobode in skoro nam je žal, da jo imamo toliko.

(Konec.)

## Književnost.

### Hrvaška književnost.

Knjige „Matiče Hrvatske“ za leto 1896.

(Dalje.)

*Poviest srednjega veka. Po najboljim piscima izradio Franjo Valla. Treči dio. Od druge polovine jednaestoga veka do god. 1453. Drugi svezak. Sa kazalom imenâ i stvari za sva tri diela. — 8<sup>o</sup>. Str. 556. Cena 3 gld. —* Ta knjiga je VII. del „Svjetske poviesti“, katero izdaje „Matica Hrvatska“. V primernem redu obdeluje naš zgodovinar zadnjo dobo srednjega veka in sicer v Italiji, Nemčiji, Španiji, Skandinaviji. Nato slika važne dogodke na vshodu, ki so pozneje silno vplivali na Evropo: kaže nam Carigradske vladarje od l. 1057. do 1453. Tu se prikaže na obzorju turška država in poleg nje mongolska; padec Carigrada končuje ta žalostni kos vshodne zgodovine, da začenja ali uvaja še žalostnejšo. Zanimanje se nam vzbudi, ko prehajamo nato k dogodkom pri

Ogrih, južnih Slovanih in Rumuncih. Potem po- hitimo k severnim Slovanom: Čehom, Poljakom in Rusom. Zadnji del naše knjige pa nam slika prosveto v zapadni, južni in severni Evropi v poslednjih stoletjih srednjega veka: papeštvo in cerkvene dogodke, narodne književnosti pri romanskih in germanskih narodih in naposled književnost slovansko.

Kakor vidimo, je tvarina te knjige prav za nas Slovane nad vse važna. Posebno pohvalno omenjamo, da je pisatelj vseskozi živo opisal kulturno zgodovino in ni podal samo suhih dogodkov ali imen vladarskih. Kar se tiče duha tega dela, smemo reči, da ni sovražen katoliški cerkvi, nasprotno: strankarstva nismo opazili. Pisava je jako mična, jezik gladek. Ne dvomimo prav nič, da se bo ta knjiga — kakor njene prednice — mnogo čitala v pouk in tudi zabavo. (Zaradi tesnega prostora zadostuj to poročilo; morda se ozremo nanjo še ob drugi priliki.)

F. L.

## Razne stvari.

### Letna poročila naših šol.

Dobili smo ta-le letna poročila naših šol:

*Jahresbericht des k. k. Staats-Obergymnasiums zu Laibach, veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1896/97 durch den Director Andreas Senekovič.*

*Izvestje c. kr. državne nižje gimnazije v Ljubljani v šolskem letu 1896/97. Na svetlo dal c. kr. ravnatelj Fran Wiesthaler.*

*Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums in Rudolfswert für das Schuljahr 1896/97.*

*Jahresbericht des k. k. Staatsgymnasiums in Krainburg veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1896/97 durch die Direction.*

*Letno izvestje c. kr. obrtnih strokovnih šol (strokovna šola za obdelovanje lesa z javno risarsko šolo in strokovna šola za umetno vezenje in čipkarstvo) v Ljubljani o šolskem letu 1896 do 1897. Na svetlo dal c. kr. direktor Ivan Šubic. V Ljubljani 1897.*

*Letno poročilo I. mestne petrazredne deške ljudske šole in obrtne pripravljalne šole*